

Azərbaycanın vaxtilə işğalda olmuş ərazilərində erməni hərbiçilərin bir-birilərinə qarşı törətdiyi cinayətlərin Ermənistan hərbi prokurorluğu və məhkəməsi tərəfindən araşdırıldığı açıqlanıb

Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzü nəticəsində sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, müharibə cinayətləri, o cümlədən təcavüzkar müharibənin həzirlənməsi və aparılması, soyqırımı, müharibə qanunlarını və qaydalarını pozma, habelə terrorçuluq, terrorçuluğu maliyyələşdirmə, hakimiyyəti zorla ələ keçirmə, onu zorla saxlama və digər çoxsaylı cinayətlər törətməkdə təqsirləndirilən Ermənistan Respublikasının vətəndaşları Arayik Harutyunyan, Arkadi Qukasyan, Bako Sahakyan, Davit İşxanyan, David Babayan, Levon Mnatsakanyan və digərlərinin barəsində olan cinayət işləri üzrə açıq məhkəmə prosesinin baxış iclası iyunun 30-da davam etdirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Bakı Hərbi Məhkəməsində hakimlər Zeynal Ağayevin sədrliyi ilə, Camal Ramazanovdan və Anar Rzaevdən ibarət tərkibdə (ehtiyat hakim Günel Səmədova) keçirilən məhkəmə iclasında təqsirləndirilən şəxslərin hər biri bildikləri dildə tərcüməçi, həmçinin müdafiələri üçün vəkillərlə təmin olunub.

İclasda təqsirləndirilən şəxslər, onların müdafiəçiləri, zərərçəkmiş şəxslərin bir qismi, onların hüquqi varisləri və nümayəndələri, həmçinin dövlət ittihamını müdafiə edən prokurorlar iştirak ediblər.

Məhkəmə iclasında əvvəlcə təqsirləndirilən şəxs Arayik Harutyunyana öz müdafiəçisi tərəfindən suallar ünvanlanıb. A.Harutyunyan suallara cavabında Azərbaycanın vaxtilə Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilmiş ərazilərində yaradılmış qondarma qurumun "müdafiə naziri"nə 2020-ci ildə general-leytenant rütbəsinin Ermənistan prezidenti tərəfindən verildiyini deyib.

O, qondarma rejimin "ordusu"nda (Ermənistan Respublikası silahlı qüvvələrinin silahlı birləşməsi nəzərdə tutulur - red.) belə bir qərar vermək səlahiyyətinin olmadığını deyib və əlavə edib: "Cəlal Harutyunyana general-leytenant rütbəsi Ermənistan Respublikasının prezidenti Armen Sarkisyan tərəfindən verilib. Baş nazirin təqdimatı ilə prezident bu əmri imzalayıb".

Təqsirləndirilən şəxs hərbi cinayətlərə baxılması üçün qondarma qurumun "hərbi polisi"nin, "hərbi prokurorluğu"nun və "hərbi məhkəməsi"nin olmadığını da söyləyib: "Hərbi polis Ermənistan silahlı

qüvvələrinin qurumudur. Hərbi prokurorluq da Ermənistan Prokurorluğunun tərkibində fəaliyyət göstərib. Ümumi məhkəmə proseslərinin Sünik məhkəməsində aparıldığını düşünürəm. Yəni Qarabağda belə bir məhkəmə prosesləri aparılmırdı".

O, vəkiliyin Azərbaycanın vaxtilə Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilmiş ərazilərində yaşayan erməniəsilli şəxslərin 44 günlük müharibədən sonra Azərbaycan Respublikasına inteqrasiyası ilə bağlı sualını cavablandıraraq zaman orada bəzi qrupların qisas meyilli olduğunu deyib: "Elə qruplar var idi ki, onlar çox ekstremist idilər. Onlar haqq-hesab çıkməyə (qisas almağa - red.) hazır idilər və belə hadisələr də baş verib. Elə adamlarımız olub ki, onlar çox konstruktiv idilər. Elə adamlar var idi ki, məni xəyanətdə, əməkdaşlıq etməkdə ittiham edirdilər. Amma elə bir əhali təbəqəsi də var idi ki, onlar başa düşürdülər ki, başqa alternativ yoxdur. Mənə etimad səviyyəsinin azalması nəticə etibarilə o həddə çatdı ki, mən "istefa" verdim".

A.Harutyunyan vəkili "İstefa"dan əvvəl sui-qəsd olubmu?" sualına belə cavab verib: "Sui-qəsd olmayıb, amma elə şeylər olub ki... Çəkilişə də düşüb, bu barədə demək istəmirəm, susmağa üstünlük verirəm".

Müdafiə tərəfinin digər vəkili A.Harutyunyandan qondarma rejimin "rəhbəri" kimi onun tabeliyində hərbi bölmə, manqa və s. olub-olmadığını soruşub. Təqsirləndirilən şəxs isə onun tabeliyində yalnız "polis" və "milli təhlükəsizlik xidməti"nin olduğunu söyləyib.

Vəkilin "İstənilən hərbi birləşmə Ermənistan ordusunun tərkib hissəsi idi?" sualına isə "Bəli" cavabını verib.

Daha sonra təqsirləndirilən şəxs Arkadi Qukasyan tribunaya dövlət ittihamçısı Fuad Musayev suallar ünvanlayıb. A.Qukasyan suallara cavabında qondarma rejimin "rəhbəri" olduğu dövrlərdə orada kənd təsərrüfatı və sənaye sahəsində xırda şirkətlərin mövcud olduğunu bildirib, həmçinin nəhəng "Base Metals" şirkətinin fəaliyyəti barədə danışmış. O deyib: "Orada həmin kəşfiyyat işlərini aparən şirkət prioritet hüquq qazanmışdı ki, həmin yataqları işləsin. Məsələn onda idi ki, geoloji kəşfiyyat işlərini yalnız "Base Metals" şirkəti aparırdı və bu səbəbdən o, həmin sahələri işlətmək üçün prioritet hüquq əldə etmişdi. O dövrdə həmin istiqamətdə işləmək istəyən başqa bir şirkət yox idi. Bu, yeganə şirkət idi".

A.Qukasyan "Base Metals" şirkətinin həmin vaxt Ermənistanın işğalı altında olan Azərbaycanın suveren ərazilərində 2001-ci, yaxud 2002-ci ildən fəaliyyətə başladığını, 2012-ci ilədək Heyvalı yatağından mis çıxardığını söyləyib.

Şirkətin yatağa qoyduğu sərmayələrin məbləği ilə bağlı isə bunları deyib: "Dəqiq deyə bilmərəm, amma burada on milyonlarla sərmayə yatırılırdı. Səhv etmirsənsə, orada 2 minə yaxın işçi çalışırdı. "Büdcəxəzəli" da kifayət qədər böyük bir rəqəmi əhatə edirdi. Şirkətin direktoru Mkrtumyan (Artur Mkrtumyan nəzərdə tutulur - red.), sahibi isə Valeriy Mejlumyan idi".

A.Qukasyan əldə olunan misin Ermənistanı aparıldığını da qeyd edib.

Təqsirləndirilən şəxs 2012-ci ildə Heyvalı yatağında misin bitdiyini, lakin şirkətin bu və digər istiqamətlərdə fəaliyyətini davam etdirdiyini deyib.

A.Qukasyan iş adamı Vartan Srmakeşin qondarma rejimin ərazisindəki fəaliyyəti barədə danışmış. Deyib ki, o, "Artsaxbank"ın və Ermənistanıdakı "Armswissbank"ın sahiblərindən idi. Xankəndidə təxminən 20-25 nəfərin çalışdığı müəssisənin rəhbəri olub. İş adamı Azərbaycanın vaxtilə Ermənistanın işğalı altında olan ərazilərində balıq təsərrüfatı da yaradıb.

Təqsirləndirilən şəxs qondarma rejimin mobil operatoru - "Karabax Telekom"un fəaliyyətindən bəhs edərkən deyib ki, onun sahibi Livan ermənisi idi: "Onlar həmin vaxt Ermənistanı işləyirdilər, bizə də sərmayə yatırıdılar".

O, 2020-ci ildə Bako Sahakyanla birlikdə Arayik Harutyunyanla bunkerlə görüşdüyünü də söyləyib: "Arayik Harutyunyan dedi Ermənistanın rəhbərliyinə çatdırmalıdır və xahiş etməlisiniz ki, ələndən gələn hər şeyi ələndən götürsünüz. Bu, təkəb Arayik Harutyunyanın xahişi deyildi, bir çox adamlar yaxınlaşıb bizdən xahiş edirdi".

Təqsirləndirilən şəxs oktyabrın 18-20-də B.Sahakyanla birlikdə İrəvana gedərək baş nazir Nikol Paşinyanla görüşdüyünü, ona xahişi çatdırdıqlarını deyib: "Ondan xahiş etdik ki, ələndən gələnə ələndən götürsünüz. Bu, müharibəni dayandırın".

Baş prokurorun xüsusi tapşırıqları üzrə köməkçisi Tuqay Rəhimlinin suallarını cavablandıraraq A.Qukasyan qondarma rejimin "rəhbəri" qismində "Hayastan" ümumerməni

fondunun (həmin fond 1992-ci ildə Ermənistan prezidenti Levon Ter-Petrosyanın fərmanı ilə yaradılıb - red.) Himayəçilər Şurasının üzvü olduğunu bildirib.

Əlavə edib ki, fondun Himayəçilər Şurası arasında Ermənistan prezidenti, baş naziri, parlament sədri, maliyyə naziri, iki katolikos, tanınmış erməni diaspor təşkilatlarının rəhbərləri və s. şəxslər (ümumilikdə 30-40 nəfər) olub. O, fondun Azərbaycanın vaxtilə Ermənistanın işğalı altında olan ərazilərində gördüyü işlərdən də danışmış. Bu sıraya Ermənistanla qondarma rejimi birləşdirən yolun çəkilməsi, məktəblərin tikilməsi və s. daxildir. Təqsirləndirilən şəxs fond üçün vəsaitlərin telemarafonlar vasitəsilə yığıldığını, özünün də telemarafonlarda iştirak etdiyini bildirib. Deyib ki, telemarafonlar ABŞ-də (Los-Ancelesdə), Fransada (Parisdə), Almaniyada, Avstriyada, İsveçrədə keçirilib: "İnsanlar telemarafonlar vasitəsilə ianələr edirdi, biri 5 dollar, o biri 10 min dollar, başqası 50 min dollar verirdi".

A.Qukasyan Azərbaycanın vaxtilə Ermənistanın işğalı altında olan ərazilərində 2001-ci ildə məskunlaşma ilə bağlı onillik strateji planın qəbul edildiyini təsdiqləyib. Lakin iddia edib ki, bu qərar qondarma rejimin ərazisindən gedənlərin geri qaytarılması məqsədilə qəbul olunub. Bununla yanaşı, etiraf edib ki, qondarma rejimin ərazisinə Ermənistandan daimi yaşamaq üçün gələnlər olub.

A.Qukasyanın mənzilinə baxış zamanı aşkarlanmış erməni dilində olan sənəd - Azərbaycanın vaxtilə Ermənistanın işğalı altında olan ərazilərində məskunlaşma ilə bağlı xəritə məhkəmədə tədqiq edilib.

Burada müxtəlif ərazilər və ailələrin, sakinlərin sayları göstərilir.

A.Qukasyan prokurorun suallarını cavablandırarkən belə bir sənədi xatırlamadığını deyib və əlavə edib: "Bu, mənim dövrümə aid sənəd deyil. Ola bilsin 2015-2016-cı illərə aid olan sənəddir".

Məhkəmə prosesi iyunun 3-də davam etdiriləcək.

Qeyd edək ki, Ermənistan dövlətinin, onun dövlət qurumlarının vəzifəli şəxslərinin, hərbi qüvvələrinin və qanunsuz silahlı birləşmələrin bilavasitə rəhbərliyi və iştirakı, şifahi-yazılı qaydada verdiyi tapşırıq, göstəriş və təlimatları, maddi, texniki, şəxsi heyətlə verdiyi dəstəyi, mərkəzi qaydada idarəçiliyi əsasında, eləcə də ciddi nəzarəti altında Azərbaycan ərazisində daxili və beynəlxalq hüquq normalarına zidd şəkildə, Azərbaycana hərbi təcavüz etmək məqsədilə yaradılmış, həmçinin Köçəryan Robert Sedraki, Sarkisyan Serj Azati, Manukyan Vazgen Mikaeli, Sarkisyan Vazgen Zaveni, Babayan Samvel Andraniki, Balasanyan Vitali Mikaeli, Balayan Zori Hayki, Ohanyan Seyran Muşeqi, Qaramyan Arşavir Surenoviç, Melkonyan Monte Çarlz və digərlərinin rəhbərliyi, bilavasitə və dolayı iştirakları ilə Ermənistan dövləti, o cümlədən sözügedən cinayətkar birlik tərəfindən aparılan təcavüzkar müharibənin gedişində törədilmiş çoxsaylı cinayət faktlarına dair cinayət işi üzrə erməniəsilli 15 təqsirləndirilən şəxs ittiham edilir.

Həmin şəxslər, yəni Harutyunyan Arayik Vladimiri, Qukasyan Arkadi Arşaviri, Sahakyan Bako Sahaki, İşxanyan Davit Rubeni, Manukyan David Azatini, Babayan David Klimi, Mnatsakanyan Levon

Henrikoviç, Beqlaryan Vasili İvani, Qazaryan Erik Roberti, Allahverdiyev Davit Nelsoni, Stepanyan Qurgen Homeri, Balayan Levon Romiki, Babayan Madat Arakeloviç, Martirosyan Qarik Qriqori, Paşayan Melikset Vladimiri Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 100 (təcavüzkar müharibəni planlaşdırma, hazırlama, başlama və aparma), 102 (beynəlxalq müdafiədən istifadə edən şəxslərə və ya təşkilatlara hücum etmə), 103 (soyqırımı), 105 (əhalini məhv etmə), 106 (köləlik), 107 (əhalini deportasiya etmə və ya məcburi köçürmə), 109 (təqib), 110 (insanları zorakılıqla yoxa çıxarma), 112 (beynəlxalq hüquq normalarına zidd azadlıqdan məhrum etmə), 113 (işgəncə), 114 (muzdluluq), 115 (müharibə qanunlarını və adətlərini pozma), 116 (silahlı münəqişə zamanı beynəlxalq humanitar hüquq normalarını pozma), 118 (hərbi soyğunçuluq), 120 (qəsdən adam öldürmə), 192 (qanunsuz sahibkarlıq), 214 (terrorçuluq), 214-1 (terrorçuluğu maliyyələşdirmə), 218 (cinayətkar birlik (təşkilat) yaratma), 228 (qanunsuz olaraq silah, onun komplekt hissələrini, döyüş sursatı, partlayıcı maddələr və qurğular əldə etmə, başqasına vermə, satma, saxlama, daşıma və gözdərmə), 270-1 (aviasiya təhlükəsizliyinə təhdid yaranan əməllər), 277 (dövlət xadiminin və ya ictimai xadimin həyatına sui-qəsd etmə), 278 (hakimiyyəti zorla ələ keçirmə və onu zorla saxlama, dövlətin konstitusiyaya quruluşunu zorla dəyişdirmə), 279-cu (qanunvericiliklə nəzərdə tutulmayan silahlı birləşmələri və qrupları yaratma) və digər maddələri ilə ittiham olunurlar.

